رسالهٔ نور کلیاتندن

یگرمی اوچنجی سوز

مؤلفی
بدیع الزمان
سعید نورسی

استانبول - نجم استقبال مطبعه سی
١٣٤١

شو سوزك ايكى مبحثى واردر.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ فِى اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۞ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ اَسْفَلَ سَافِلِينَ ۞ اِلَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

(برنجى مبحث)

ايمانك بيكلر محاسنندن يالكز بشنى (بش نقطه) ايچنده بيان ايدرز.

(برنجى نقطه) انسان نور ايمان ايله اعلاى عليينه چيقار جنته لايق بر قيمت آلير وظلمت كفر ايله اسفل سافلينه دوشر. جهنمه اهل اولاجق بر وضعيته كيرر. چونكه ايمان انسانى صانع ذوالجلالنه نسبت ايديور. ايمان بر انتسابدر. اويله ايسه انسان، ايمان ايله انسانده تظاهر ايدن صنعت الٰهيه ونقوش اسماء ربانيه اعتباريله بر قيمت آلير. كفر او نسبتى قطع ايدر. او قطعدن صنعت ربانيه كيزلنير. قيمتى دخى يالكز ماده اعتباريله اولور. ماده ايسه، هم فانيه هم زائل هم موقت بر حيات حيوانى اولديغندن قيمتى هيچ حكمنده در. بو سرّى بر تمثيل ايله بيان ايده جكز. مثلا: انسانلرك صنعتلرى ايچنده ناصلكه ماده نك قيمتى ايله صنعتك قيمتى آيرى آيريدر. بعضاً مساوى بعضاً ماده دن اعلى قيمتدار بعضاً اولويوركه

بش غروشلق دمیر کبی بر ماده ده بش لیرالق بر صنعت بولونیور . بلکه
بعضاً آنتیقه اولان بر صنعت بر ملیون قیمتی آلدیغی حالده ماده سی بش غروشه
ده دگمیور .. ایشته اویله آنتیقه بر صنعت آنتیقه جیلرك چارشوسنه گیدیلسه
خارقه بر شکلده اسکی هنرور صنعتکارینه نسبت ایدیلرك ، او صنعتکاری
یاد ایتمکله و او صنعتله تشهیر ایدیلسه بر ملیون فیئاتله صاتیلیر . اگر قبا دمیرجیلر
چارشوسنه گیدیلسه بش غروشلق بر دمیر بهاسنه آلنه بیلیر .. ایشته انسان جناب
حقك بویله آنتیقه بر صنعتیدر . و الڭ نازك و نازنین بر معجزهٔ قدرتیدرکه :
انسانی بتون اسماسنك جلوه سنه مظهر و نقشلرینه مدار و کائناتك بر مثال مصغّر
صورتنده یاراتمشدر . اگر نور ایمان ایچینه گیرسه ، او اوستنده کی بتون معنیدار
نقشلر او ایشیقله اوقونور . او مؤمن شعور ایله اوقور . و او انتسابله اوقو
تور . یعنی صانع ذوالجلالك مصنوعی یم ، مخلوقی یم . رحمت و کرمنه مظهرم
کبی معنالرله انسانده کی صنعت ربانیه تظاهر ایدر . دیمك صانعنه
انتسابدن عبارت اولان ایمان ، انسانده کی بتون آثار صنعتی اظهار ایدر .
انسانك قیمتی او صنعت ربانیه یه گوره اولور . و آیینهٔ صمدانیه اعتباریله در .
او حالده ، شو اهمیتسز اولان انسان ، شو اعتبار ایله بتون مخلوقات
اوستنده بر مخاطب الٰهی و جنته لایق بر مسافر ربانی اولور . اگر قطع انتسا
بدن عبارت اولان کفر ، انسانك ایچینه گیرسه ، او وقت بتون او معنیدار
نقوش اسماء الٰهیه ، قرانلغه دوشر اوقونماز . زیرا صانع اونوتولسه ، صانعه
متوجه معنوی جهتلر ده آکلاشیلماز . عادتا باش آشاغی یه دوشر . او

معنیدار عالی صنعتلری و معنوی عالی نقشلری چوغی کیزلنیر . باقی قالانی
دکوزایله کورولن برقسمی ایسه . سفلی اسبابه و طبیعته و تصادفه ویریلوب
نهایت سقوط ایدر . هربری بر پارلاق الماس ایکن بر سونوك شیشه
اولورلر . اهمیتی یالکز مادهٔ حیوانیه‌یه باقار . ماده‌نك غایه‌سی و میوه‌سی
ایسه . دیدیکمز کبی قیصه جق برعمرده حیواناتك اك عاجزی و اك محتاجی
و اك کدرلیسی اولدیغی حالده یالکز جزئی برحیات کچیرمکدر . صوکره تفسخ
ایدر کیدر . ایشته کفر بویله ماهیت انسانیه‌یی بوزار . الماسدن کموره قلب
ایدر .

(ایکنجی نقطه) ایمان نصلکه برنوردر . انسانی ایشیقلاندیریور .
اوستنده یازیلان بتون مکتوبات صمدانیه‌یی اوقوندیریور . اویله ده کائناتی
دخی ایشیقلاندیریور . زمان ماضی و مستقبلی ظلماتدن قورتاریور . شو
سرّی بر واقعه‌ده (اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
اِلَى النُّورِ) آیت کریمه‌سنك برسرّینه دائر کوردیکم برتمثیل ایله بیان ایده‌رز.
شویله‌که ؛ بر واقعهٔ خیالیه‌ده کوردمکه . ایکی یوکسك طاغ وار . بربرینه مقابل
اوستنده دهشتلی برکوپری قورلمش . کوپرینك آلتنده پك درین بردره .
بن او کوپرینك اوستنده بولونیورم . دنیایی ده هرطرفی قرانلق کثیف
برظلمات استیلا ایتمشدی . بن صاغ طرفمه باقدم . نهایتسز برظلمات
ایچنده برمزار اکبر کوردم . یعنی تخیل ایتدم . صول طرفمه باقدم . مدهش
ظلمات طالغه‌لری ایچنده عظیم فورطنه‌لر دغدغه‌لر . داهیه‌لر حاضرلندیغنی

كورميوركبى اولدم . كوزيمك آلتنه باقدم . غايت درين بر اوچوروم كوريورم
ظن ايتدم . بو مدهش ظلمات قارشوسنده برجيب فنارم واردى .
اونى استعمال ايتدم . يارم يامالاق ايشيغيله باقدم ، بك مدهش بر
وضعيت بكا كورندى . حتى اوكومده كى كوپرينك باشنده و اطرافنده اويله
مدهش اژدرهالر ، آرسلانلر . جناورلر كوردمكه . كاشكى بو جيب
فنارم اولماسه ايدى ، بو دهشتلرى كورمسه ايدم . ديدم . او فنارى
هانكى طرفه چويردم ايسه اويله دهشتلر آلدم . ايواه شو فنار باشمه بلادر ،
ديدم . اوندن قيزدم . او جيب فنارمى يره چارپدم قيردم . كويا اونك
قيريلماسى دنيايى ايشيقلانديران بيوك الكتريق لامباسنك دوكمه سنه
طوقوندم كبى ، بردن او ظلمات بوشاندى . هر طرف او لامبانك نورى
ايله طولدى . هر شيئك حقيقتنى كوستردى . باقدمكه او كوردكم كوپرى غايت
منتظم بر يرده اووا ايچنده بر جاده در . و صاغ طرفمده كوردكم مزار اكبر باشندن
باشه كوزل يشيل باغچه‌لرده نورانى انسانلرك تحت رياستنده عبادت و
خدمت و صحبت و ذكر مجلسلرى اولديغنى فرق ايتدم . و صول طرفمده فيرطنه‌لى
دغدغه‌لى ظن ايتديكم اوچوروملر ، شاهقه‌لر ايسه ، سوسلى ، سويملى ،
جاذبه‌دار اولان طاغلرك آرقه‌لرنده عظيم بر ضيافتگاه كوزل بر سيرانگاه
بويوك بر نزهتگاه بولنديغنى خيال ميال كوردم . و او مدهش جناورلر
اژدرها ظن ايتديكم مخلوقلر ايسه ، مونس دوه . اوكوز . قويون .
كچى كبى حيوانات اهليه اولديغنى كوردم . (اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُورِ الْاِيمَانِ)

دیه رك (اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ)
آیت کریمه سنی اوقودم. او واقعه دن آیلدم. ایشته او ایکی طاغ مبدأ حیات
آخر حیات. یعنی عالم ارضده و عالم برزخده. او کوپرییه حیات یولیدر. او
صاغ طرفیه بیجسه زماندر. صول طرفیه استقبالدر. او جیب فناری ایسه
خوردبین و بیلدیکنه اعتماد ایدن و وحی سماوی یی دیکله مین انانیت انسانیه در.
او جناوارلر ضها اولونان شیلر ایسه. عالمك حادثاتی و عجیب مخلوقاتیدر.
ایشته انانیتنه اعتماد ایدن ظلمت غفلته دوشسه. ضلالت قراکلغنه مبتلا اولان
آدام او واقعه ده اولکی حالمه بکزه رکه. او جیب فناری حکمنده ناقص و
ضلالت آلود. معلومات ایله زمان ماضی یی بر مزار اکبر صورتنده و عدم
آلود بر ظلمات ایچنده کوریور. استقبالی غایت قیرطنه لی و تصادفه باغلی
بر وحشتگاه کوستریر. هم هر برسی بر حکیم رحیمك بر مأمور مسخری اولان حادثات
و موجوداتی مضر بر جناوار حکمنده بیلدیریر. (وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِ) حکمنه مظهر ایدر.
اگر هدایت الهیه یتیشسه، ایمان قلبنه کیرسه. نفسك فرعونیتی قیریلسه. کتاب
اللهی دیکلرسه، او واقعه ده ایکنجی حالمه بکزه یه جك. او وقت بردن کائنات
بر کوندوز رنکنی آلیر. نور الهی ایله طولار. عالم (اَللّٰهُ نُورُ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضِ) آیتنی اوقور. او وقت زمان ماضی بر مزار اکبر دکل بلکه
هر بر عصری، بر نبینك و یا اولیانك تحت ریاستنده وظیفهٔ عبودیتی ایفا
ایدن ارواح صافیه جماعتلرینك وظیفهٔ حیاتیه لرینی بتیرمکله الله اکبر دیه رك

مقامات عالیه‌یه اوچمالرینی ومستقبل طرفنه کیتمه‌لرینی قلب کوزی ایله کوررلر. صول طرفنه باقارکه: طاغلر مثال بعضها انقلابات برزخیه واخرویه آرقه‌لرنده جنتک باغلرنده‌کی سعادت سرایلرنده قورلمش بر ضیافت رحمانیه‌یی او نور ایمان ایله اوزاقدن اوزاغه فرق ایدر. وفرطنه وزلزله وطاعون کبی حادثه‌لری بر مسخر مأمور بیلیر. بهار فیرطنه‌سی وياغمور کبی حادثاتی صورةً خشین معناً چوق لطیف حکمتلره مدار کوریور. حتی موتی حیات ابدیه‌نک مقدمه‌سی وقبری سعادت ابدیه‌نک قاپوسی کوریور. داها سائر جهتلری سن قیاس ایله. حقیقتی تمثیله تطبیق ایت.

(ایکنجی نقطه) ایمان هم نوردر. هم قوتدر. اوت حقیقی ایمانی الده ایدن آدم. کائناته میدان اوقویابیلیر. وایمانک قوتنه کوره. حادثاتک تضییقاتندن قورتولابیلیر. (تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰه) دیر. سفینهٔ حیاتده کمال امنیتله حادثاتک طاغلر واری طالغه‌لری ایچنده سیران ایدر. بتون آغیرلقلرینی قدیر مطلقک ید قدرتنه امانت ایدر. راحتله دنیادن کچر. برزخده استراحت ایدر. صوکره سعادت ابدیه‌یه کیرمک ایچون جنته اوچابیلیر. یوقسه توکل ایتمزسه. دنیانک آغیرلقلری اوچماسنه دکل، بلکه اسفل سافلینه چکر. دیمک ایمان توحیدی، توحید تسلیمی، تسلیم توکلی، توکل سعادت دارینی اقتضا ایدر. فقط یاکلیشه آکلاما توکل اسبابی بتون بتون رد ایتمک دکلدر. بلکه اسبابی دست قدرتک پرده‌سی بیلوب رعایت ایدرک، اسبابه تشبثی ایسه بر نوع دعای فعلی تلقی ایدرک، مسبباتی یالکز جناب حقدن ایسته‌مک

ونتیجه‌لری اوندن بیلمك و اوڭا منتظر اولمقدن عبارتدر. توکّل ایدن
وایتمه‌یه‌نڭ مثاللری شو حکایه‌یه بڭزه‌ر.

وقتیله ایکی آدم، هم بللرینه هم باشلرینه آغیر یوکلر یوکله‌نوب بیوك بر
سفینه‌یه بر بیلت آلوب کیردیلر. بریسی کیرر کیرمز، یوکینی کمی‌یه بیراقوب اوستنده
اوطوروب نظارت ایدر. دیکری هم احمق هم مغرور اولدیغندن یوکینی یره
براقمایور. اوڭا دینیلدی: آغیر یوکڭی کمی‌یه براقوب راحت ایت. او دیدی:
یوق، بن بیراقمایه‌جغم. بلکه ضایع اولور، بن قوتلی‌یم، مالمی بلمده و باشمده
محافظه ایده‌جگم. ینه اوڭا دینیلدی: بزی و سزی قالدیران شو امنیتلی
سفینهٔ سلطانیه داها قوتلیدر. داها زیاده ایی محافظه ایدر. بلکه باشڭ
دونر، یوکڭ ایله برابر دکزه دوشرسڭ. هم کیتدکجه قوتدن دوشرسڭ.
شو بوکولمه بلڭ، شو عقلسز باشڭ، کیتدکجه آغیرلاشان شو یوکلره طاقت
کتیره‌میه‌جك. قاپودان دخی اگر سنی بو حالده کورسه، یا دیوانه‌در دیه سنی
طرد ایده‌جك. یا خائندر، کمیمزی اتهام ایدیور، بزمله استهزا ایدیور،
حبس ایدیلسون دیه أمر ایده‌جکدر. هم هرکسه مسخره اولورسڭ.. چونکه
اهل دقت نظرنده ضعفی کوسترن تکبّرڭ ایله عجزی کوسترن غرورڭ ایله،
ریایی و ذلتی کوسترن تصنعڭ ایله کندیکی خلقه مضحکه یاپدڭ. هرکس سڭا
کولویور، دینیلدکدن صوڭره او بیچاره‌نڭ عقلی باشنه کلدی، یوکنی یره قویدی
اوستنده اوطوردی، اوخ الله سندن راضی اولسون، زحمتدن حبسدن
مسخره‌لقدن قورتولدم دیدی. ایشته ای توکلسز انسان، سن ده بو آدم کبی

عقللکی باشکه آل . توکّل ایت . تا بتون کائناتك دلنجیلگندن وهرحادثه نك قارشوسنده تیترهمکدن وخوفرو شلقدن ومسخره لقدن وشقاوت آخر ویه دن وتضییقات دنیویه حبسندن قورتولاسك ...

(دردنجی نقطه) ایمان انسانی انسان ایدر . بلکه انسانی سلطان ایدر . اویله ایسه انسانك وظیفهٔ آصلیه سی ایمان ودعادر . کفر انسانی غایت عاجز بر جناوار حیوان ایدر . شو مسئله نك بیکلر دلیللرندن یالکز حیوان وانسانك دنیایه کلمه لرنده کی فرقلری او مسئله یه واضح بر دلیلدر . وبر برهان قاطعدر . اوت انسانیت ایمان ایله انسانیت اولدیغنی انسان ایله حیوانك دنیایه کلیشنده کی فرقلری کوستریر . چونکه حیوان دنیایه کلدیکی وقت عادتا باشقه بر عالمده تکمل ایتمش کبی استعدادینه کوره مکمل اولارق کلیر ، یعنی کوندریلیر . یا ایکی ساعتده یا ایکی کونده ویا ایکی آیده بتون شرائط حیاتیه سنی وکائناتله اولان مناسبتنی وقوانین حیاتنی اوکره نیر . ملکه صاحبی اولور . انسانك یگرمی سنه ده قزاندیغی اقتدار حیاتیه یی وملکهٔ عملیه یی یگرمی کونده سرچه وآری کبی بر حیوان تحصیل ایدر . یعنی اوکا الهام اولونور . دیمك حیوانك وظیفهٔ اصلیه سی تعلّمله تکمل ایتمك دگلدر . ومعرفت کسب ایتمکله ترقی ایتمك دگلدر . وعجزینی کوسترمکله مدد ایسته مك دعا ایتمك دگلدر . بلکه وظیفه سی استعدادینه کوره تعمّلدر . عمل ایتمکدر ، عبودیت فعلیه در . انسان ایسه دنیایه کلیشنده هر شیئی اوگرنمگه محتاج وحیات قانونلرینه جاهل . حتی یگرمی سنه ده تماماً شرائط حیاتی اوگره نه میور . بلکه آخر عمرینه قدر اوگرنمگه محتاج هم غایت عاجز وضعیف بر صورتده دنیایه

کوندریلوب . برایکی سنه ده آنجق آیاغه قالقابیلیور . اون بش سنه ده آنجق ضرر ومنفعتی فرق ایدر . حیات بشریه نك معاونتیله آنجق منفعتلرینی جلب وضررلردن صاقینه بیلیر . دیمك که ، انسانك وظیفهٔ فطریه سی تعلمله تکملدر ، دعا ایله عبودیتدر . یعنی کیمك مرحمتیله بویله حکیمانه اداره اولونیورم ، کیمك کرمیله بویله مشفقانه تربیه اولونیورم . ناصل بر لطفله بویله نازنینانه بسلنیورم واداره ایدیلیورم بیلمکدر . وبیکلردن آنجق برینه الی یتیشه مدیکی حاجاتنه دائر قاضی الحاجاتنه لسان عجز وفقر ایله یالوارمقدر . وایسته مك ودعا ایتمکدر . یعنی عجز وفقر ایکی جناحیله مقام اعلای عبودیته اوچمقدر . دیمك انسان بو عالمه علم ودعا واسطه سیله تکمل ایتمك ایچون کلمشدر . ماهیت واستعداد اعتباریله هرشی علمه باغلیدر . وبتون علوم حقیقیه نك اساسی ومعدنی ونوری وروحی معرفة اللهدر . واونك اس الاساسی ده ایمان باللهدر . هم انسان نهایتسز عجز ایله نهایتسز بلیاته معروض وحدسز اعدانك هجومنه مبتلا ونهایتسز فقر ایله برابر نهایتسز حاجاته کرفتار ونهایتسز مطالبه محتاج اولدیغندن وظیفهٔ اصلیهٔ فطریه سی ایماندن صوکره دعادر . دعا ایسه اساس عبودیتدر . ناصل برچوجق الی یتیشمدیکی برمرامنی برارزوسنی الده ایتمك ایچون یا آغلار ، یا ایستر . یعنی یا فعلی یاقولی لسان عجز ایله بر دعا ایدر . مقصودینه موفق اولور . اویله ده ، انسان ، بتون ذی حیات عالمی ایچنده نازك نازنین نازدار برچوجق حکمنده در .

رحمن الرحیمك درکاهنده یا ضعف وعجز ایله آغلامق ویا فقر واحتیاجیله

دعا ایتمك کرکدر. تاکه مقاصدی اوکاسخر اولسون ویا تسخیرك شکرینی اداایتسین. یوقسه برسینکدن واویلااایدن آجیوه وحایلازبرجوجوقکبی، بن قوتمله بوقابل تسخیراولمایان وبیك درجه اوندن قوتلی اولان عجیب شیلری تسخیرایدیورم. وفکرونه بیرمله کندیمه اطاعت ایتدیریورم دیوب. کفران نعمته صاپوب، انسانیه تك فطرت آصلیه سنه ضداولدیغی کبی. شدتلی برعذابه کندینی مستحق ایدر.

(بشنجی نقطه) ایمان. دعایی بروسیلهٔ قطعیه اولارق اقتضا ایتدیکی وفطرت انسانیه اوفی. شدتلیجه ایسته دیکی کبی. جناب حق دخی دعاکزاولماسه نه أهمیتكز وار معنی آلنده (قُلْ مَا يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ) فرمان ایدیور. هم (اُدْعُونِي اَسْتَجِبْ لَكُمْ) امرایدیور.

اگر دیرسه ڭ برچوق دفعه دعا ایدیورز قبول اولمیور؟ حالبوکه آیت عمومیه هر دعایه جواب وار، افاده ایدیور.؟ (ألجواب) جواب ویرمك آیریدر. قبول ایتمك آیریدر. هر دعا ایچون جواب ویرمك وار. فقط قبول ایتمك هم عین مطلوبی ویرمك جناب حقك حکمتنه تابعدر. مثلا خسته برچوجوق حیاغیریر. یاحکیم بقاباقه.. حکیم لبیك دیر. نه ایسترسك جواب ویر. چوجوق شوعلاجی ویر بکادیر. حکیم ایسه. یاعیناً ایستدیکنی ویرر. یاخود اونك مصلحتنه بناءً اوندن داها ایینی ویرر. یاخود خسته لغنه ضرراولدیغنی بیلیر. هیچ ویرمز. ایشته جناب حق حکیم مطلق حاضر ناظر اولدیغی ایچون عبدك دعاسنه جواب ویرر. وحشت وکیمه سزلك دهشتنی حضوریله وجوابیله انسیته چویرر.

فقط انسانك هوا پرستانه . و هوسطارانه تحكمى ايله دگل . بلكه حكمت ربانيه نك اقتضاسيله يا مطلوبنى ويا داها اولاسنى ويرر . ويا هيچ ويرمز . هم دعا برعبوديتدر . عبوديت ايسه . ثمراتى اخرويه‌در . دنيوى مقصدلر ايسه او نوع دعا وعبادتك وقتلريدر . او مقصدلر غايه‌لرى دگل . مثلا ياغمور نمازى ودعاسى برعبادتدر . ياغمورسزلق او عبادتك وقتيدر . يوقسه او عبادت واو دعا ياغمورى گتيرمك ايچون دگلدر . اگر صرف او نيت ايله اولسه ، او دعا ، او عبادت خالص اولمديغندن قبوله لايق اولماز . مثلا گونشك غروبى ، آقشام نمازينك وقتيدر . هم گونشك وآيك طوتولمالرى كسوف وخسوف نمازلرى دينيلن ايكى عبادت مخصوصه نك وقتلريدر . يعنى گيجه وگونددزك نورانى آيتلرينك نقابلانماسيله برعظمت الٰهيه‌يى اعلانه مدار اولديغندن جناب حق عبادينى او وقتده برنوع عبادته دعوت ايدر . يوقسه او نماز (آيك و گونشك خسوف و كسوفلرينك انكشافلرى ايچون دگلدر . عين اونك گبى . ياغمورسزلق دخى ياغمور نمازينك وقتيدر . وبليه‌لرك استيلاسى ومضر شيلرك تسلطى بعضى دعالرك اوقات مخصوصه‌لريدركه ، انسان او وقتلرده عجزينى آكلار . دعا ايله نيازايله قدير مطلقك درگاهنه التجا ايدر . اگر دعا چوق ايديلديگى حالده بليه‌لر دفع اولونمازسه دينلميه‌جككه ، دعا قبول اولمدى . بلكه دينيله‌جككه : دعانك وقتى قضا اولمدى . اگر جناب حق فضل وكرميله بلايى رفع ايتسه نور على نور او وقت دعا وقتى بيتر ، قضا اولور . ديمك

دعا بر سرّ عبودیتدر .

عبودیت ایسه، خالصاً لوجه الله اولمالی؛ یالکز عجزینی اظهار ایدوب دعا ایله اوکا التجا ایتملی، ربوبیتنه قاریشمامالی.. تدبیری اوکا براقملی. حکمتنه اعتماد ایتملی؛ رحمتنی اتهام ایتمهملی.. اوت حقیقت حالده، آیات بیّناتک بیانیله ثابت اولان بتون موجودات هربریسی، بر مخصوص تسبیح، و بر مخصوص عبادت، بر خاص سجده ایتدکلری کبی، بتون کائناتدن درگاه الهیّه یه کیدن بر دعادر. یا استعداد لسانیلهدر. (بتون نباتات وحیواناتک دعالری کبی که: هربری لسان استعدادیله فیاض مطلقدن بر صورت طلب ایدییورلر. و اسماسنه بر مظهریت منکشفه ایستیورلر) ویا احتیاج فطری لسانیلهدر. بتون ذی حیاتک اقتدارلری داخلنده اولمایان حاجات ضروریهلری ایچون دعالریدرکه: هربریسی احتیاج فطری لسانیله جوّاد مطلقدن ادامهٔ حیاتلری ایچون بر نوع رزق حکمنده بعض مطالبی ایستهیورلر:) ویا لسان اضطراری ایله بر دعادرکه. (مضطر قالان هر بر ذی روح قطعی بر التجا ایله دعا ایدر. بر حامی مجهولنه التجا ایدر. بلکه رب رحیمنه توجّه ایدر.) بو اوچ نوع دعا بر مانع اولمازسه دائما مقبولدر. دردنجی نوع که. اک مشهور دیدر. بزم دعامزدر. بوده ایکی قسمدر: بری فعلی وحالی. دیکری قلبی و قالیدر. مثلا اسبابه تشبث بر دعاء فعلیدر. اسبابک اجتماعی مسبّبی ایجاد ایتمک ایچون دکل. بلکه لسان حال ایله مسبّبی جناب حقدن ایستهمک ایچون بر وضعیت مرضیه آلمقدر. حتی چفت سورمک خزینهٔ رحمت قاپوسنی چالمقدر. بو نوع دعاء فعلی جوّاد مطلقک اسم وعنوانه متوجّه اولدیغندن قبوله مظهریتی

اكثريت مطلقه‌در . ايكنجى قسم لسان ايله قلب ايله دعا ايتمكدر . ألى يتيشمديكى برقسم مطالبى ايسته‌مكدر . بونك أك مهم جهتى أك كوزل غايه‌سى أك طاتلى ميوه‌سى شودركه : دعا ايدن آدم آكلار كه ، بريسى وار اونك خاطرات قلبنى ايشيدر . هر شيئه ألى يتيشير ، هر آرزوسنى يرينه كتيره بيلير ، عجزينه مرحمت ايدر ، فقرينه مدد ايدر ... ايشته اى عاجز انسان ، واى فقير بشر .. دعا كبى خزينهٔ رحمتك اناختارى و توكنمز بر قوتك مدارى اولان بر وسيله‌يى ألدن براقما ، اوكا ياپيش . اعلاى عليين انسانيته چيق . بر سلطان كبى ، بتون كائناتك دعالرينى كندى دعاڭ ايچنه آل . بر عبد كلى و بر وكيل عمومى كبى (اِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) دى .. كائناتك كوزل بر تقويمى اول ...

(ايكنجى مبحث)

انسانك سعادت و شقاوتنه مدار (بش نكته) دن عبارتدر . انسان ؛ احسن تقويمده ياراديلديغى و اوكا غايت جامع بر استعداد ويريلديكى ايچون ، اسفل سافلينندن تا اعلاى علييننه ، فرشدن تا عرشه ، ذره‌دن تا شمسه قدر ديزيلمش اولان مقامات ، مراتب ، درجات ، دركاته كيره بيلير .. و دوشه بيلير . بر ميدان امتحانه آتيلمش نهايتسز سقوط و صعوده كيدن ايكى يول اونك اوكنده آچيلمش بر معجزهٔ قدرت و نتيجهٔ خلقت و اعجوبهٔ صنعت اولاره‌رق بو دنيايه كونديريلمشدر . ايشته انسانك ، شو دهشتلى ترقى و تدنيسنك سرّينى (بش نكته) ده بيان ايده‌جكز ...

(برنجی نکته) انسان ، کائناتك اکثر انواعنه محتاج و علاقه داردر . احتیاجاتی عالمك هر طرفنه طاغیلمش ، آرزولری ابده قدر اوزانمش .. بر چیچگی ایسته دیگی کبی قوجه بر بهاری ده ایستر . بر باغچه یی آرزو ایتدیگی کبی ابدی جنتی ده آرزو ایدر . بر دوستنی کورمگه مشتاق اولدیغی کبی ، جمیل ذو الجلالی ده کورمگه مشتاقدر . باشقه بر منزلده طوران بر سودیگنی زیارت ایتمك ایچون او منزلك قاپوسنی آچماغه محتاج اولدیغی کبی برزخه کوچمش یوزده طوقسان طوقوز احبابنی زیارت ایتمك و فراق ابدیدن قورتولمق ایچون ، قوجه دنیانك قاپوسنی قپایه جق و بر محشر عجائب اولان آخرت قاپوسنی آچاجق ، دنیایی قالدیروب آخرتی یرینه قوراجق و قویه جق بر قدیر مطلقك درکاهنه التجایه محتاجدر .

ایشته شو وضعیتده بر انسانه حقیقی معبود اولاجق یالکز هر شیئك دیزکینی النده ، هر شیئك خزینه سی یاننده ، هر شیئك یاننده ناظر ؛ هر مکانده حاضر ، مکاندن منزه . عجزدن مبرا ، قصوردن مقدس ؛ نقصاندن معلی بر قدیر ذو الجلال ، بر رحیم ذو الجمال ، بر حکیم ذو الکمال اولابیلیر . چونکه نهایتسز حاجات انسانیه یی ایفا ایده جك آنجق نهایتسز بر قدرت و محیط بر علم صاحبی اولابیلیر . اویله ایسه معبودیته لایق یالکز اودر ..

ایشته ای انسان ، اگر یالکز اوکا عبد اولسه ك ، بتون مخلوقات اوستنده بر موقع قازانیرسك . اگر عبودیتدن استنکاف ایتسه ك ، عاجز مخلوقاته ذلیل بر عبد اولورسك . اگر انانیتکه و اقتدارکه کووه نوب توکل و دعایی براقوب تکبر و دعوایه صاپسه ك .. او وقت ایلك و ایجاد جهتنده آری و

قارانلقدن دها آشاغی ، نور و مهتاب و سینکدن دها ضعیف دوشرسك . شر و تخریب جهتنده داغدن دها آغیر ، طاعوندن دها مضر اولورسك .

أوت ای انسان : سنده ایکی جهت وار ، بریسی ایجاد و وجود و خیر و مثبت و فعل جهتیدر . دیکری ، تخریب ، عدم ، شر ، نفی ، انفعال ، جهتیدر . برنجی جهت اعتباریله آریدن ، سرچه دن آشاغی ؛ سینکدن ، نور و مجکدن دها ضعیفسك . ایکنجی جهت اعتباریله داغ ، یر گوکلردن گیچرسك اونلرك چکیندیکلری و اظهار عجز ایتدکلری بر یوکی قالدیررسك اونلردن دها گنیش دها بیوك بر دائره آلیرسك . چونکه سن ایلیك و ایجاد ایتدیگك وقت یالکز وسعتك نسبتنده ، الك اولاشاجق درجه‌ده ، قوتك یتیشه‌جك مرتبه‌ده ایلیك و ایجاد ایده بیلیرسك . اگر فنالق و تخریب ایتسه‌ك : او وقت فنالغك تجاوز و تخریبك انتشار ایدر . مثلا کفر بر فنالقدر ؛ بر تخریبدر . بر عدم تصدیقدر .

فقط او تك سیئه ، بتون کائناتك تحقیرینی و بتون اسماء الٰهیه‌نك تزییفنی بتون انسانیتك تذلیلنی تضمن ایدر . چونکه شو موجوداتك عالی بر مقامی ، اهمیتلی بر وظیفه‌سی واردر . زیرا اونلر ، مکتوبات ربانیه و مرایای سبحانیه و مأمورین الٰهیه‌درلر . کفر ایسه اونلری آیینه‌دارلق و وظیفه‌دارلق و معنیدارلق مقامندن دوشوروب عبثیت و تصادفك اویونجاغی درکه‌سنه و زوال و فراقك تخریبیله چابوق بوزولوب دگیشن مواد فانیه و اهمیتسزلك ، قیمتسزلك ، هیچلك مرتبه‌سنه ایندیریر دیمکله بتون کائناتده و موجوداتك آیینه‌لرنده نقشلری و جلوه‌لری و جماللری کورونن اسماء الٰهیه‌یی انکار ایله تزییف ایدر . و انسانلغی

دینیلن بتون اسمآء قدسیهٔ آلهیه نك جلوه لرینی کوزلجه اعلان ایدن برقصیدهٔ منظومهٔ حکمت وبرشجرهٔ باقیه نك جهازاتنی جامع چکردك مثال برمعجزهٔ قدرت باهره وامانت کبرایی عهده سنه آلمقله یر ، گوك ، طاغه تفوق ایدن وملائکه یه قارشو جسمانیت قزانان برصاحب مرتبهٔ خلافت ارضیه یی الك ذلیل برحیوان فانی نه ایندن داها ذلیل داها ضعیف ، داها عاجز . داها فقیر بردرکه یه آتار . ومعناسز قارمه قاریشیق ، چابوق بوزولور برعاری لوحه درکه سنه ایندیرر .

(الخامس) نفس اماره تخریب وشره چهتنده نهایتسز جنایت ایشله یه بیلیر . فقط ایجاد وخیرده اقتداری پك آزدر وجزئیدر . اوت برخانه یی برکونده خراب ایدر . یوزکونده ده یاپاماز . لکن اگر انانیتی براقه ، خیری ووجودی توفیق آلهیه دن ایسته سه ، شر وتخریبدن ونفسه اعتماددن واز کچه ، استغفار ایدرك . تام عبد اولسه ، اووقت (يُبَدِّلُ اللّٰهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ) سرینه مظهر اولور . اونده کی نهایتسز قابلیت شر نهایتسز قابلیت خیره انقلاب ایدر . (اَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) قیمتنی آلیر . اعلای علیینه چیقار .

ایشته ای غافل انسان بادە جناب حقك فضله وکرمنه . سیئه یی برایکن بیك یازمسه ، حسنه یی بر یازمسه ویاهیچ یازمامسه عدالتدر اولدیغی حالده بر سیئه یی بر یازار . بر حسنه یی اون ، بعضاً یتمش ، بعضاً یدییوز ، بعضاً یدی بیك یازار .

هم شو نكته دن آكلا كه : اوده هسه جهنمه كيرمك جزاى عمللدر. عين عدلدر. فقط جنته كيرمك محض فضلدر.

(ايكنجى نكته) انسانده ايكى وجه وار؛ بريسى انانيت جهتنده شو حيات دنيويه يه ناظردر. ديكرى عبوديت جهتنده حيات ابديه يه باقار. اولكى وجه اعتباريله اوبله بر بيچاره مخلوقدركه سرمايه سى يالكز اختياردن بر شعره (صاچ كبى) جزئى بر جزء اختيارى. واقتداردن ضعيف بركسب. وحياندن چابوق سوز بر شعله وعمردن چابوق كيچر بر مدتجك وموجوديتدن چابوق چورور كوچك بر جسمدر. اوحاليله برابر كائناتك طبقاتنده سربلمه حدسز انواعك حسابسز افرادندن نازك ضعيف بر فرد اولارق بولونويور.

ايكنجى وجه اعتباريله وبالخاصة عبوديته متوجه عجز وفقر جهتنده پك بيوك بر وسعتى وار. پك بيوك بر اهميتى بولونيور. چونكه فاطر حكيم انسانك ماهيت معنويه سنده نهايتسز عظيم بر عجز وحدسز جسيم بر فقر درج ايتمشدر. تاكه، قدرتى نهايتسز بر قدير رحيم وغناسى نهايتسز بر غنى كريم بر ذاتك حدسز تجلياتنه جامع، كنيش بر آيينه اولسون.

اوت انسان بر چكردكه بكزه ر. ناصلكه او چكردكه قدرتدن معنوى واهميتلى جهازات وقدردن اينجه وقيمتلى پروغرام ويريلمش. تاكه، طوپراق آلتنده چاليشوب تا اوطار عالمدن چيقوب كنيش اولان هوا عالمنه كيروب خالقندن استعداد لسانيله بر آغاج اولمغى ايسته يوب كنديسنه لايق بر كمال بولسون. اگر او چكردك سوء مزاجندن دولايى اوطاويريلن جهازات معنويه يى، طوپراق

آلتنده بعضه مواد مضره یی جلبنه صرف ایتسه، اوطار یرده قیصه بر زمانده فائده سز تفسخ ایدوب چوروییه جکدر. اگر او چکردك او معنوی جهازاتنی (فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوٰى) نك امر تکوینیسنی امتثال ایدوب حسن استعمال ایتسه، او طار عالمدن چیقه جق میوه دار قوجه بر اغاج اولمقله کوچوجك جزؤی حقیقتی و روح معنویسی بیوك بر حقیقت کلیه صورتنی آلاجقدر.

ایشته عیناً اونك کبی انسانك ماهیتنه قدرتدن اهمیتلی جهازات و قدردن قیمتلی پروغراملر تودیع ایدلمش. اگر انسان، شو طار عالم ارضیده حیات دنیویه طوپراغی آلتنده او جهازات معنویه سنی نفسك هوساتنه صرف ایتسه بوزولان چکردك کبی بر جزؤی لذت ایچون قیصه بر عمرده طار بر یرده صقینتیلی بر حالده چوروییوب تفسخ ایدرك مسئولیت معنویه یی بدبخت روحنه یوکلنه جك شو دنیادن کوچوب کیده جکدر. اگر او استعداد چکردکنی اسلامیت صوییله، ایمانك ضیاسیله عبودیت طوپراغی آلتنده تربیه ایدرك اوامر قرآنیه یی امتثال ایدوب جهازات معنویه سنی حقیقی غایه لرینه توجیه ایتسه، البته عالم مثال و برزخده دال و بوداق ویره جك و عالم آخرت و جنتده حدسز کمالات و نعمتلره مدار اوله جق بر شجرهٔ باقیه نك و بر حقیقت دائمه نك جهازاتنه جامع قیمتدار بر چکردك و نوردار بر ماکنه و بو شجرهٔ کائناتك مبارك و منور بر میوه سی اولاجقدر.

اوت حقیقی ترقی ایسه، انسانه ویریلن قلب، سر، روح، عقل، حتی خیال و سائر قوه لرك حیات ابدیه یه یوزلرینی چویره رك هر بری کندینه لایق

خصوصی بر وظیفهٔ عبودیت ایله مشغول اولمقده در . یوقسه اهل ضلالتك ترقی
ظن ایتدكلری حیات دنیویه نك بتون اینجه لكلرینه كیرمك و ذوقلرینك هرجهتده
لرینی حتی الك سفلیسنی طاتمق ایچون بتون لطائفنی و قلب و عقلنی نفس امّا
ره یه مسخّر ایدوب یاردیمجی ویرسه ، او ترقی دگل سقوطدر . شو حقیقتی بر واقعهٔ
خیالیه ده شویله بر تمثیلده كوردم كه ، بن بیوك بر شهره كیدیورم . باقدم كه او
شهرده بیوك سرایلر وار . بعض سرایلرك قاپوسنه باقیورم ، غایت شنلك ،
پارلاق بر تیاترو كبی نظر دقتی جلب ایدر ، هركسی اكلندیرر ، برجاذبه دارلق
وار ایدی . دقت ایتدم كه ، او سرایك افندیسی قاپویه كلمش ایت ایله اوینایور .
و اوینامه سنه یاردیم ایدیور . خانملر یبانجی كنجلرله طاتلی صحبتلر ایدیورلر .
یتیشمیش قیزلر دخی چوجقلرك اوینامه سنی تنظیم ایدیورلر . قاپوجی ده اونلره
قوماندانلق ایده‌رك بر آقتورلق طورینی آلمش . او وقت آكلادمكه . او قوجه سرایك
ایچریسی بوم بوشدر . هپ نازك وظیفه‌لر معطّل قالمش . اخلاقلری سقوط
ایتمشكه . قاپوده بو صورتی آلمشلردر . صوكره كیتدم . بر بیوك سرایه داها
راست كلدم . كوردمكه قاپوده اوزانمش وفادار بر ایت وقبا سرت سیماكیبه
بر قاپوجی و سوقوق بر وضعیت وار ایدی . مراق ایتدم نه ایچون اویله بویله
ایچری‌یه كیردم باقدمكه ایچریسی چوق شنلك . دائره دائره اوستنده آیری
آیری نازك وظیفه‌لر ایله سرای اهلی مشغولدرلر . برنجی دائره‌ده كی آدملر -
سرایك اداره‌سنی تدبیرینی كوریورلر . اوستنده كی دائره‌ده قیزلر چوجقلر
درس اوقویورلر . داها اوستنده خانملر غایت لطیف صنعتلر ، كوزل نقشلرله

اشتغال ایدییورلر . ال یوقاریده افندی پادشاهله مخابره ایدوب خلقك استراحتنی تأمین ایچون وکندی کمالاتی و ترقیاتی ایچون کندینه خاص وعلوی وظیفه لر ایله اشتغال ایدییور کوردم . بن اونلره کوروندیکم ایچون بساوه دیمه دیلر . کزه بیلدم صوکره چیقدم . باقدم او شهرك هر طرفینده بو ایکی قسم سرایلر وار . صوردم . دیدیلر : اوقاپوسی شنلك ذیمی بوسسه سرایلر ، قاقرلرك ایلری کلنلر ینکدر ، واهل صلالتکدر . دیکرلری ناموسلی مسلمان بیوکلرینکدر . صوکره بر کوشه ده برسرایه راست کلدم . اوستنده (سعید) اسمنی کوردم . مراقه ایتدم . دها دقت ایتدم . صورتمی اوستنده کوردم کبی بکا کلدی . کمال تعجبمدن باغیراردم عقلم باشمه کلدی . آییلدم

ایشته او واقعهٔ خیالیه‌یی سکا تعبیر ایده جکم . الله خیر ایتسون . ایشته او شهر ایسه ، حیات اجتماعیهٔ بشریه و مدینهٔ مدنیت انسانیه در . او سرایلرك هربیسی بر انساندر . او سرای اهلی ایسه ، انسانده کی کوز . قولاق . قلب ، سر روح . عقل کبی لطائف و نفس و هوا و قوهٔ شهویه و قوهٔ غضبیه کبی شیلردر . هر بر انسانده هر بر لطیفه نك آیری آیری وظیفهٔ عبودیتلری وار . آیری آیری لذتلری المالری وار . نفس و هوا قوهٔ شهویه و غضبیه بر قاپوجی و ایت حکمنده درلر . ایشته او یوکسك لطائفی نفس و هوایه مسخر ایتمك و وظیفهٔ اصلیه لرینی اونوتدیرمق البته سقوطدر . ترقی دکلدر . سائر جهتلری سن تعبیر ایده بیلیرمسك ..

(ادنجی نکته) انسان فعل وعمل جهتنده وسعی مادّی اعتباریله ضعیف برحیواندر عاجز بر مخلوقدر . اونك اوجهتده کی دائرهٔ تصرفاتی ومالکیتی اوقدر طاردرکه ، الیکی اوزاتسه اوکا یتیشه بیلیر . حتی انسانك الینه ویرلیلن حیوانات اهلیه ، انسانك ضعف وعجز وتنبللکندن برر حصه آلمشلردرکه : یبانی امثاللرینه قیاس ایدیلدکلری وقت عظیم فرقه کورونور .

(اهلی کیچی واوکوز . یابانی کیچی واوکوزکبی) فقط او انسان انفعال وقبول ودعا وسؤال جهتنده شو دنیا خاننده عزیز بر یولجیدر . واویله بر کریم مسافرا ولمشکه نهایتسز رحمت خزینه لرینی اوکا آچمش . وحدسز بدیع مصنوعاتنی وخدمتکارلرینی اوکا مسخّر ایتمش . واو مسافرك تنزّهنه وتماشاسنه واستفاده سنه اویله بیوك بر دائره آچوب مهیا ایتمشدرکه : او دائره نك نصف قطری .. یعنی مرکزدن محیط خطنه قدر کوزك کیدیکی مقدار . بلکه خیالك کیتدیکی یره قدر کنیشدر واوزوندر .

ایشته اگر انسان انانیتنه استناد ایدوب حیات دنیویه یی غایهٔ خیال ایدرك بر درد معیشت ایچنده موقت بعض لذتلر ایچون چالیشسه غایت طار بر دائره ایچنده بوغولور کیدر . اوکا ویریلن بتون جهازات وآلات . ولطائف اوندن شکایت ایدرك .. حشرده اونك علیهنده شهادت ایده جکلردر . ودعواجی اوله جقلردر . اگر کندینی مسافر بیله مسافر اولدیغی ذات کریمك اذنی دائره سنده سرمایهٔ عمرینی صرف ایتسه ، اویله کنیش بر دائره ایچنده اوزون بر حیات ابدیه ایچون گوزل چالیشیر وتنفس ایدوب استراحت ایدر . صوکره اعلای علیینه

قدر كيده بيليير . هم ده بو انسانه ويريلن بتون جهازات وآلات اوندن ممنونيه
اولارق افرنده لهنده شهادت ايدرلر . اوت انسانه ويريلن بتون جهازات عجيبه ، بو
اهميتسز حيات دنيويه ايچون دكل ، بلكه پك اهميتلى بر حيات باقيه ايچون ويريلمشلر
چونكه انسانى حيوانه نسبت ايتسهك كوريورزكه ؛ انسان جهازات وآلات
اعتباريله چوق زنكيندر . يوز درجه حيواندن دها زياده در . حيات دنيويه
لذتنده ده حيوانى ياشايشنده يوز درجه آشاغى دوشر . چونكه هر كورديكى
بر لذتنده بيكلر المِ ايزى واردر . كچمش زمانك المِلرى وكله جك زمانك
قورقولرى وهر بر لذتك دخى المِ زوالى اونك ذوقلرينى بوزويور و لذتنده
بر ايز براقيور . فقط حيوان اويله دكل .. المسز بر لذت آلير . كدرسز بر ذوق ايدر .
نه كچمش زمانك المِلرى اونى اينجيدر ، نه كله جك زمانك قورقولرى اونى
اوركودر . راحتله ياشار ، ياتار ، خالقنه شكر ايدر .

ديمك احسن تقويم صورتنده ياراديلان انسان ؛ حيات دنيويه يه حصر فكر ايتسه .
يوز درجه سرمايه جه حيواندن يوكسك اولديغى حالده يوز درجه سرچه قوشى كبى
بر حيواندن آشاغى دوشر . باشقه بر يرده بر تمثيل ايله بو حقيقتى بيان ايتمشدم .
مناسبت كلدى . عيناً او تمثيلى تكرار ايديورم . شويله كه : بر آدم بر خدمتكارينه
اون آلتون ويروب مخصوص بر قوماشدن بر قات البسه ياپدير . امر ايدر .
ايكنجيسنه بيك آلتون ويرر ، بر پوصله ايچنده بعض شيلر يازيلى او خدمتكارك
جيبينه قويار بر بازاره كوندرير . اولكى خدمتكار اون آلتون ايله اعلا قوماشدن
مكمل بر البسه آلير . ايكنجى خدمتكار ديوانه لك ايدوب اولكى خدمتكاره باقوب

جیبنه قونولان حساب پوصله‌سنی اوقومایارق بر دكانجی‌یه بیك آلتون ویره‌رك برقات البسه ایستدی. انصافسز دكانجیده قوماشڭ اڭ چوروك كیندن برقات البسه ویردی. او بدبخت خدمتكار سیدینڭ حضورینه كلدی. وشدتلی بر تأدیب كوردی و دهشتلی بر عذاب چكدی..

ایشته ادنا بر شعوری اولان آڭلار كه. ایكنجی خدمتكاره ویریلن بیك آلتون برقات البسه آلمق ایچون دگلدر. بلكه مهم بر تجارت ایچوندر.

عیناً اونڭ كبی. انسانده‌كی جهازات معنویه ولطائف انسانیه كه: هربریسی حیوانه نسبةً یوز درجه انبساط ایتمش. مثلا كوزللكڭ بتون مراتبنی فرق ایدن انسان كوزی وطعاملرڭ بتون چشید چشید اذواق مخصوصه‌لرینی تمیز ایدن انسانڭ ذائقهٔ لسانیه‌سی وحقائقڭ بتون اینجه‌لكلرینه نفوذ ایدن انسانڭ عقلی وكمالاتڭ بتون انواعنه مشتاق اولان انسانڭ قلبی كبی سائر جهازلری آنلری نره‌ده ؟ حیوانڭ پك بسیط، یالڭز بر ایكی مرتبه انكشاف ایتمش آنلری نره‌ده..؟ یالڭز شو فرق وار كه. حیوان كندینه خاص بر عملده منحصراً او حیوانده بر جهاز مخصوص زیاده انكشاف ایدر. فقط او انكشاف خصوصیدر. انسانڭ جهازات جهتیله زنكینلكی شونه‌دندر كه: عقل وفكر سببیله انسانڭ حاسه‌لری، طویغولری فضله انكشاف وانبساط پیدا ایتمشدر. واحتیاجاتڭ كثرتی سببیله چوق چشید چشید حسیات پیدا اولمشدر. وحسیاتی چوق متنوع ایتمش. وفطرتڭ جامعیتی سببیله پك چوق مقاصده متوجه آرزولره مدار اولمش وپك چوق وظیفهٔ فطریه‌سی بولندیغی سببیله آلات

وجهازاتی زیاده انبساط پیدا ایتمشدر . وعباداتك بتون انواعنه مستعد
برفطرتده باراديلديگی ایچون بتون کمالاتك تخوملرینه جامع بر استعداد ويريلمشدر.
ایشته شو درجه جهازاتجه زنگینلك و سرمایه جه گذشت ، البته اهمیتسز ، موقت شو
حیات دنیویه نك تحصیلی ایچون ويريلمه مشدر . بلکه شویله بر انسانك وظیفهٔ
اصلیه سی نهایتسز مقاصده متوجه وظائفنی گوروب ، عجز و فقر و قصورینی عبودیت
صورتنده اعلان ایتمك وکلی نظریله موجوداتك تسبیحاتنی مشاهده ایدرك
شهادت ایتمك ونعمتلر ایچنده امدادات رحمانیه یی گوروب شکر ایتمك . ومصنوعاتده
قدرت ربانیه نك معجزاتنی تماشا ایده رك نظر عبرتله تفکر ایتمکدر . .

ای دنیاپرست وحیات دنیویه یه عاشق وتراحه تقویه دن غافل انسان :
شو حیات دنیویه نك حقیقتنی ، بر واقعهٔ خیالیه ده اسکی سعید گورمشدر . اونی
یکی سعیده دوندرمشدر اولان شو واقعهٔ تمثیلیه یی دیکله ... گوردمکه بن بر
یولجی یم . اوزون بر یوله گیدییورم . یعنی گوندریلیورم . سیدم اولان ذات .
بکا تخصیص ایتدیگی آلتمش آلتوندن تدریجاً بر مقدار پاره ويريوردی . بن ده
صرف ایدوب بر اگلنجه لی بر خانه گلدم . او خانده بر گیجه ایچنده اون آلتونی
قوماره ، هوماره اگلنجه لره وشهرتپرستلك یولینه صرف ایتدم صباحلین
الیمده هیچ بر پاره قالمدی بر تجارت ایده مدم . گیده جگم بر یر ایچون بر مال آلا
مدم . یالکز او پاره دن بکا قالان المار گناهلر و اگلنجه لردن گلن یاره لر
بره لر گدرلر بنم الیمده قالمشدی . بردن بن او حزین حالتده ایکن اوراده بر
آدم پیدا اولدی بکا دیدی : بتون بتون سرمایه کی ضایع ایتدك ، طوقاده

ممنوع اولدك. كیده جكك یره ده مفلس اولاركه الیك بوشنه كیده
جكسك. فقط عقلك وار، تونله قاپوسی آچیقدر. بوندن صوكره
سكا ویره جك باقی قالان اون بش آلتوندن هر الیكه كیجه تیلجه باریسنی احتیا
طاً محافظه ایت. یعنی كیده جكك یرده سكا لازم اولاجق بعضه شیلری آل
اقدم نفسم راضی اولمایور. اوجیده برینی دیدی اوطاره نفسم اطاعت
ایتمدی صوكره دردنده برینی دیدی. باقدم. نفسم مبتلا اولدیغی عادتی
ترك ایده میور. اوآدم حدتله یوزیمی چویرری گیتدی. بردن اوحال
دگیشدی. باقدم كه، بن تونل ایچنده سقوط ایدر گبی بر سرعتله گیدن
بر شمندوفر ایچنده یم. تلاشه ایتدم. فقط نه چاره كه صبح بر طرف قاچیلماز.
غرائبدن اولاركه اوشمندوفرك ایكی طرفنده یك جاذبه دار چیچكلر لذیذ
میوه لر كورونیوردی. بن ده عقلسز چوجقلر گبی اونلره باقوب الیمی اوزاتدم.
او چیچكلری قوپارمق او میوه لری آلمق ایچون چالیشدم. فقط او چیچكلر و میوه لر
تیكنلی مبكنلی ملاقاتنده الیمه باتیور، قناديور، شمندوفرك گیتمسیله
مفارقتندن الیمی پارچالایورلر. بطابك بهالی دوشتویورلردی. بردن
شمندوفرده كی بر خدمه دیدی: بش غروش ویر، سكا او چیچك و میوه لردن
ایسته دیككك قدر ویره جكم. بش غروش ویرنه الیك پارچالانمسیله یوز غروشه
ضرر ایدیورسك. هم ده جزا وار. اوزلرنز قوپارمزسك. بردن صیقیلمغندن
نه وقت تونل بیته جك دییه باشیمی چیقاروب ایلری یه باقدم. كوردمكه.
تونل قاپوسی یرینه چوقده دلیكلر كورونیور.. اواوزون شمندوفردن او

دلیکلره ادملر آتیلیورلر . بڭا مقابل بر دلیك کوردم . ایکی طرفنده ایکی
مزار طاشی دیکیلمشدی . مزارلره دقت ایتدم . او مزار طاشنده بیوك حرفلرله
(سعید) اسمی یازیلمش کوردم . تأسف و حیرتمدن بوواه دیدم . بردن او
خان قاپوسنده بڭا نصیحت ایدن ذاتك سسنی ایشیتدم . دیدی : عقلك
باشڭه کلدیمی ؟ دیدم اوت کلدی . فقط قوت قالمدی ، چاره یوق . دیدی :
توبه ایت . توکل ایت . دیدم : ایتدم ... آییلدم . اسکی سعید غائب اولمش
یڭی سعید اولارق کندیمی کوردم .

ایشته او واقعهٔ خیالیه‌یی الله خیر ایتسون . بر ایکی قسمی بن تعبیر ایده‌جکم .
سائر جهتلری سن کندڭ تعبیر ایت . او یوقوش ایسه عالم ارواحدن رحم مادردن
کنجلکدن اختیارلغه قبردن برزخدن حشردن کوپریدن کچیجک ابدالآباد
طرفنه بر یولجیلقدر . او آلتمش آلتون ایسه ، آلتمش سنه عمردرکه ، بو واقعه‌یی
کوردیکم وقت کندیمی قرق بش یاشنده تخمین ایدییوردم . سندم یوقدر ، فقط
باقی قالان اون بشندن یاریسنی آخرته صرف ایتمك ایچون قرآن حکیمك خالص
بر تلمیذی بڭا ارشاد ایتدی . او خان ایسه ، بنم ایچون استانبول ایمش . او
شمندوفر ایسه ، زماندر . هر بر ییل بر واغوندر . او تونل ایسه ، حیات دنیویه
در . او تیکنلی چیچکلر و میوه‌لر ایسه ، لذائذ نامشروعه‌در . و لهویات محرّمه
درکه : ملاقات اثناسنده تصوّر زوالده کی الم قلبی قانادییور . مفارقتده
یاره‌لایور . جزاسی دخی چکدیرییور . شمندوفر خدمه‌سی دیمشدی بش غروشه
ویر . اونلردن ایسه دیکك قدر ویره‌جکم ; اونك تعبیری شودرکه ، انسانك

حلال سعیله مشروع دائره‌ده گوردیگی ذوقلر لذتلر کیفنه کافیدر. حرامه گیرمکه احتیاج براقماز. سائر قسملری سن تعبیر ایده بیلیرسك..

(دردنجی نکته) انسان شو کائنات ایچنده پك نازك و نازنین بر چوجوغه بڭزر. ضعفنده بیوك بر قوت و عجزنده بیوك بر قدرت واردر. چونکه او ضعفك قوتیله و عجزك قدرتیله درکه، شو موجودات اوڭا مسخر اولمش. اگر انسان ضعفنی آڭلایوب قالاً، حالاً، طوراً دعا ایتسه وعجزینی بیلوب استمداد ایلسه.. او تسخیرك شکرینی ادا ایله برابر مطلوبنه اویله موفق اولور، و مقصدلری اوڭا اویله مسخر اولورلرکه، اقتدار ذاتیسیله اونك عشر معشارینه موفق اولاماز. یالکز بعضاً وقت لسان حال دعاسیله حاصل اولان بر مطلوبنی یاڭلیش اولارق کندی اقتدارینه حمل ایدر. مثلاً طاوغك یاوروسنك ضعفنده‌کی قوت، طاوغی آرسلانه صالدیریر. یکنی دنیایه گلن آرسلانك یاوروسی اوجنادار وآچ آرسلانی کندینه مسخر ایدوب اونی آچ بیراقوب کندی طوق اولویور.

ایشته جای دقت.. ضعفنده‌کی بر قوت. و شایان تماشا بر جلوهٔ رحمت. ناصلکه نازدار بر چوجوق، آغلاماسیله، یا ایسته‌مسیله، یا حزین حالیله مطلوبلرینه اویله موفق اولور. و اویله قوتلر اوڭا مسخر اولورلرکه، او مطلوبلردن بیڭده برینه بیك دفعه قوتجغیله یتیشه‌مز. دیمك ضعف و عجز اونك حقنده شفقت و حمایتی تحریك ایتدکلری ایچون، کوچوجك پارماغیله قهرمانلری کندینه مسخر ایدر. شمدی بویله بر چوجوق او شفقتی انکار ایتمك و

اوصنايعى اتهام ايتمك صورتيله احمقانه برغرور ايله بن قوتمله بونلرى تسخير ايديورم
ديسه. البته بر طوقات يه جكدر.

ايشته انسان رجى: خالقنك رحمتنى انكار وحكمتنى اتهام ايده جك برطرزده
كفران نعمت صورتنده قارون كبى (اِنَّمَا اُوتِيتُهُ عَلٰى عِلْمٍ) يعنى بن كندى
علممله كندى اقتدارمله قزاندم ديسه: البته سلسلهٔ عذابه كنديني مستحق ايدر.
ديمك شو مشهور سلطنت انسانيت وترقيات بشريه وكمالات مدنيت
جلب ايله دكل، غلبه ايله دكل، جدال ايله دكل. بلكه اوكا اونك ضعفى
ايچون تسخير ايدلمش، اونك عجزى ايچون اوكا معاونت ايدلمش، اونك
فقرى ايچون اوكا احسان ايدلمش. اونك جهلى ايچون اوكا الهام ايدلمش،
اونك احتياجى ايچون اوكا اكرام ايدلمش واو سلطنتك سببى قوت و
اقتدار علمى دكل. بلكه شفقت و رأفت ربانيه و رحمت وحكمت الهيه دركه؛
اشيايى اوكا تسخير ايتمشدر. اوت كوزسز بر عقرب و آياقسز بر يلان كبى
حشراته مغلوب اولان انسانه بر كوچك قورتدن ايپكى كيديرن و زهيرلى بر بو
جكدن بالى يديرن اونك اقتدارى دكل، بلكه اونك ضعفنك ثمره سى
اولان تسخير ربانيه و اكرام رحمانيه‌در.

اى انسان مادام حقيقت بويله‌در. غرورى و انانيتى براقه. الوهيتك
درگاهنده عجز وضعفكى استمداد لسانيله. فقر وحاجاتكى تضرع ودعا لسانيله
اعلان ايت وعبد اولديغكى كوستر و (حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ)
دى. يوكسل .. هم ديمه كه، بن هيچيم نه اهميتم واركه. بو كائنات بر حكيم مطلقه

طرفندن قصدی اولارق بکا تسخیر ایدیلمیش. بندن برشکر کلّی ایسته نیلمیش.
چونکه سن؛ چندان نفسك وصورتك اعتباریله هیچ حکمنده سك، فقط وظیفه ومرتبه نقطه سنده سن شو حشمتلی کائناتك رفیقلی برسیرجیسی، شو حکمتلی موجوداتك بلاغتلی برلسان ناطقی، وشو کتاب عالمك آکلایشلی برمطالعه جیسی وشو تسبیح ایدن مخلوقاتك حیرتلی برناظری وشو عبادتشا ایدن مصنوعاتك حرمتلی براوسطه باشیسی حکمنده سك.
اوت ای انسان سن، نباتی جسمانیتك جهتیله وحیوانی نفسك اعتباریله صغیر برجزؤ، حقیر برجزئی، فقیر برمخلوق، ضعیف برحیوانسك که: بتون دهشتلی موجودات سیاله نك طالغه لری ایچنده چالقانوب کیدیورسك. فقط محبت الٰهیه نك ضیاسنی تضمن ایدن ایمانك نوریله منور اولان اسلامیتك تربیه سیله تکمل ایدوب انسانیت جهتنده عبدیتك ایچنده برسلطانسك. وجزئیتك ایچنده برکلّیسك. کوچوکلگك ایچنده برعالمسك و حقارتك ایچنده اویله مقامك بیوك ودائرهٔ نظارتك کنیش برناظرسك که.
دیه بیلیرسك: بنم رب رحیمم دنیایی بکا برخانه یاپیدی. آی وکونشی او خانه مه برلامبه وبهاری بردسته کول ویازی برصوفرهٔ نعمت وحیوانی بکا خدمتکار یاپیدی ونباتاتی اوخانه مك زینتلی لوازماتی یاپمشدر.
نتیجهٔ کلام: سن اگرنفس وشیطانی دیکلرسك اسفل سافلینه دوشرسك. اگرحق وقرآنی دیکلرسك اعلای علیینه چیقار، کائناتك برگوزل تقویمی اولورسك.

(بشنجی نکته) انسان شو دنیایه بر مأمور و مسافر اولارق کوندریلمش
چوق اهمیتلی استعدادلر اوڭا ویریلمش. و او استعدادلره کوره اهمیتلی
وظیفه‌لر تودیع ایدیلمش. و انسانی او غایه‌یه و او وظیفه‌لره چالیشدیرمق
ایچون شدتلی تشویقلر و دهشتلی تهدیدلر ایدیلمش. باشقه بر یرده ایضاح
ایتدیکمز وظیفهٔ انسانیتڭ و عبودیتڭ اساساتنی شوراده اجمال ایده
جکز. تا که احسن تقویم سرّی آڭلاشیلسین. ایشته انسان شو کائناته
کلدکدن صوڭره (ایکی جهت ایله) عبودیتی وار. (بر جهتی) غائبانه
بر صورتده بر عبودیتی بر تفکّری وار. (دیکری) حاضرانه مخاطبه صورتنده
بر عبودیتی بر مناجاتی واردر.

(برنجی وجه) شودر که: کائناتده کورونن سلطنت ربوبیتی طاعتکا
رانه تصدیق ایدوب کمالاتنه و محاسننه حیرتکارانه نظارتیدر. صوڭره
اسماء قدسیهٔ الٓهیّه‌نڭ نقوشلرندن عبارت اولان بدیع صنعتلری بربرینه
نظر عبرتله کوستروب دلاللق و اعلانجیلقدر. صوڭره هر بری برر
کیزلی خزینهٔ معنویه حکمنده اولان، اسماء ربانیه‌نڭ جوهرلرینی ادراک
ترازوسیله طارتمق قلبک قیمتشناسلغی ایله تقدیرکارانه قیمت ویرمکدر.
صوڭره قلم قدرتڭ مکتوباتی حکمنده اولان موجودات صحیفه‌لرینی ارض
وسماء یاپراقلرینی مطالعه ایدوب حیرتکارانه تفکردر. صوڭره شو موجوداتده‌کی
زینتلری و لطیف صنعتلری استحسانکارانه تماشا ایتمکله اونلرڭ فاطر ذوالجما
لینڭ معرفتنه محبت ایتمک و اونلرڭ صانع ذوالکمالنڭ حضورینه چیقماغه

والتفاتنه مظهر اولمغه بر اشتیاقدر.

(ایکنجی وجه) حضور و خطاب مقامیدرکه، اثردن مؤثره کیچر، کوریرکه. برصانع ذوالجلال کندی صنعتنک معجزه لریله کندینی طانیتدیرمق وبیلدیرمك ایستر. اوده ایمان ایله معرفت ایله مقابله ایدر. صوکره کوریرکه: بر رب رحیم رحمتنك کوزل میوه لریله کندینی سودیرمك ایستر. اوده اوکا حصر محبتله تخصیص تعبدله کندینی اوکا سودیرر. صوکره کوریورکه برمنعم کریم مادّی و معنوی نعمتلرك لذیذلریله اونی پرورده ایدییور. اوده اوکا مقابل فعلیله، حالیله، قالیله حتی الندن کلسه، بتون حاسه لری ایله، جهازاتی ایله شکر و حمد وثنا ایدر. صوکره کوریورکه. برجلیل جمیل شو موجوداتك آینه لرنده کبریا و کمالنی وجلال و جمالنی اظهار ایدوب نظر دقتی جلب ایدییور. اوده اوکا مقابل الله اکبر. سبحان الله دییوب محویت ایچنده حیرت ومحبت ایله سجده ایدر. صوکره کوریورکه: برغنی مطلق بر سخاوت مطلقه ایچنده نهایتسز ثروتنی خزینه لرینی کوستریور. اوده اوکا مقابل تعظیم و ثنا ایچنده کمال افتقار ایله سؤال ایدر و ایستر. صوکره کوریورکه: او فاطر ذوالجلال یریوزینی برسرکی حکمنده یاپمش بتون آنتیقه صنعتلرینی اوراده تشهیر ایدییور. اوده اوکا مقابل (ماشاء الله) دیه رك تقدیر ایله (بارك الله) دیه رك تحسین ایله (سبحان الله) دیه رك حیرتله (الله اکبر) دیه رك استحسان ایله مقابله ایدر. صوکره کوریورکه بر واحد احد؛ شو کائنات سراینده تقلید ایدیلمز سکّه لریله اوکا مخصوص خاتملریله، اوکا منحصر طرّه لریله اوکا خاص فرمانلریله

بتون موجوداته طامغهٔ وحدت قویویور وتوحیدك آیاتنی نقش ایدییور. وآفاق عالمك آقطارنده وحدانیتك بایراغنی دیكییور وربوبیتی اعلان ایدییور. اوده اوكا مقابل، تصدیق ایله، ایمان ایله، توحید ایله، اذعان ایله شهادت ایله، عبودیت ایله مقابله ایدر. ایشته بو جهتله عبادات وتفكراتله حقیقی انسان اولور. احسن تقویمده اولدیغنی كوستریر. ایمانك یمنیله امانته لایق امین بر خلیفهٔ ارض اولور.

ای احسن تقویمده یارادیلان وسوء اختیار ایله اسفل سافلین طرفنه كیدن انسان غافل... بنی دیكله بن ده سنك كبی كنجلك سرخوشلغیله غفلت ایچنده دنیایی خوش وكوزل كوردیكم حالده... كنجلك سرخوشلغندن اختیارلق صباحنده آییلدیغم دقیقه ده... او كوزل ظن ایتدیكم آخرته متوجه اولمایان دنیانك یوزینی ناصل چیركین كوردیكمی وآخرته باقان حقیقی یوزی نه قدر كوزل اولدیغنی اون یدنجی سوزك ایكنجی مقامنك (١٧٧ و ١٧٨) (حاشیه) نجی صحیفه لرنده یازیلان ایكی لوحهٔ حقیقته باق، سن ده كور. برنجی لوحه اهل ضلالت كبی فقط سرخوش اولمدن غفلت پرده سیله استدیكن كوردیكم اهل غفلت دنیا سنك حقیقتنی تصویر ایدر. ایكنجی لوحه اهل هدایت وحضورك حقیقت دنیالرینه اشارت ایدر. استدیكن نه طرزده یازلمش او طرزده بیر قدم شعره بكزه ر. فقط شعر دكلدر.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

(حاشیه)
صوك باصقی استدیكمز سوزلرك صحیفه سی